

A photograph of a man and a young boy planting a tree in a park. The man, on the left, is wearing a red and blue plaid shirt and blue jeans, and is smiling as he holds a small sapling. The boy, on the right, is wearing a blue and white striped shirt and blue jeans, and is using a pink-handled shovel to dig the soil. The background shows a grassy area with trees.

JAAR VERSLAG 2017

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Vlaanderen
is materiaalbewust

Over de OVAM

De OVAM is een Vlaamse overheidsdienst die ervoor zorgt dat we in Vlaanderen op een doordachte en milieubewuste manier omgaan met afval, materialen en bodem. We geven richting aan het beleid rond afval, materialen en bodem en beïnvloeden zo de uitvoering van de wetgeving.

Onze bodem beschermen we door de bodemkwaliteit in Vlaanderen te controleren, verontreinigingen te voorkomen en bodemsaneringen ambtshalve uit te voeren.

We helpen gezinnen en bedrijven om afval te vermijden en juist te sorteren. Samen met alle Vlamingen werken wij aan een circulaire economie, om zo de levensduur en het hergebruik van producten en grondstoffen te maximaliseren.

OVAM in cijfers

152
kg

RESTAFVAL WERD INGEZAMELD
PER INWONER

111
organisaties
GAAN CIRCULAIR AANKOPEN

117
gemeenten

ZETTEN HUN SCHOULDERS ONDER
OPERATIE PROPER

VLAANDEREN BESTAAT VOOR

11,2%
uit risicogronden

338
kg

AFVAL WERD SELECTIEF
INGEZAMELD PER INWONER

63
ondernemingen

BRENGEN CIRCULAIRE ECONOMIE
IN PRAKTIJK

NIEUWE MANIER OM CIJFERS HUISHOUDELIJK AFVAL TE BEREKENEN

69%

VAN HET HUISHOUDELIJK
AFVAL WORDT SELECTIEF
INGEZAMELD

Vanaf 2017 maakt de OVAM gebruik van een nieuw inventarisatierapport voor huishoudelijk afval. Daarvoor ontwikkelde ze een nieuwe meetmethode, die de ambitieuze doelstellingen voor 2022 moet opvolgen.

De Vlaamse Regering keurde het nieuwe uitvoeringsplan Huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval goed in september 2016. Het plan zet het afvalbeleid tot 2022 om in concrete acties op het terrein. De belangrijkste doelstelling: de Vlaming tegen 2022 zestien kilo minder restafval per jaar laten produceren.

OVERGANGSRAPPORT

Om te checken of deze doelstellingen haalbaar zijn in de praktijk, heeft de OVAM ze in een nieuw

inventarisatierapport gegoten. Naast huishoudelijk afval bevat dat rapport voortaan ook cijfers over hergebruik, preventie, zwerfvuil en ingezameld gelijkaardig bedrijfsafval.

Bij de cijfers in het eerste rapport, voor 2016, hoort wel een kanttekening: omdat het nieuwe uitvoeringsplan pas in september 2016 werd goedgekeurd, moet het worden gelezen als een overgangsrapport. **Mieke Vervae**t van de OVAM: "De gemeenten mogen niet afgerekend worden op hun cijfer van 2016. Dat afval was immers al geproduceerd nog voor de lokale besturen hun beleid konden aanpassen." Met dat in het achterhoofd vallen er toch al enkele conclusies te trekken uit de restafvalcijfers voor 2016. Zo werd bij de Vlaming ongeveer evenveel restafval ingezameld als in het jaar voordien. De hoeveelheid selectief ingezameld afval steeg lichtjes. "Dat laatste is te verklaren door het natte voorjaar van 2016", vertelt Mieke Vervae. "Daardoor was er aanzienlijk meer plantengroei en dus ook meer tuinafval dan in het drogere jaar 2015. Daarnaast werden ook meer kunststoffen selectief ingezameld omdat steeds meer recyclageparken daar een

ZWERFVUIL: 20 426 TON

TOTAAL HUISHOUDELIJK AFVAL: 3 191 000 TON

TOTAAL BEDRIJFSAFVAL: 15 677 000 TON

HUISHOUDELIJK AFVAL PER INWONER: 490 KG

aparte mogelijkheid voor voorzien. Vroeger belandden kunststoffen vaker bij het huisvuil of het grofvuil."

DOELSTELLING OP MAAT

De afvalinzameling is in Vlaanderen in handen van de lokale besturen en intercommunales. In het nieuwe uitvoeringsplan zijn de doelstellingen nog meer op maat gemaakt van elke gemeente. Daarvoor worden de Vlaamse gemeenten opgedeeld volgens de Belfius-methodiek. Gemeenten die op sociaal-economisch vlak vergelijkbaar zijn, worden ondergebracht in zestien clusters. In plaats van één restafvaldoelstelling voor alle gemeenten zijn er nu specifieke doelstellingen per

cluster. Kustgemeenten krijgen zo minder strenge doelstellingen dan landelijke gemeenten, omdat zij meer restafval verwerken door het toerisme.

Omdat het nieuwe uitvoeringsplan uitgaat van een andere meetmethode, is het niet meer mogelijk om de cijfers voor huishoudelijk afval te vergelijken met de periode voor 2013. Mieke Vervae: "Vanaf 2013 kunnen we de afvalcijfers wel volgens de nieuwe methode herrekenen. Sinds dat jaar is de evolutie dus in kaart gebracht."

Zie ook:

www.ovam.be/inventarisatie-huishoudelijke-afvalstoffen

7,5

MILJOEN EURO VOOR
VERSNELD VERWIJDEREN
VAN ASBEST IN SCHOLEN

VLAAMSE REGERING INVESTEERT IN ASBESTVEILIGE SCHOLEN

Asbest blijft een veelvoorkomend probleem in Vlaanderen. In de schoolgebouwen alleen al zou nog steeds 114 000 ton van deze risicovolle stof verborgen zitten. De Vlaamse Regering wil die hoeveelheid zo snel mogelijk afbouwen, en maakte daar in 2017 7,5 miljoen euro voor vrij.

De OVAM werkt aan een beleid om Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig te maken. Naast residentiële gebouwen en land- en tuinbouwbedrijven kregen onderwijsinstellingen daarbij de hoogste prioriteit. In het verleden werden asbesthoudende materialen veelvuldig gebruikt, ook in scholen. Kinderen zijn extra kwetsbaar bij blootstelling. Tegen het voorjaar van 2018 zal de OVAM een finaal afbouwplan voor asbest klaar hebben.

REPRESENTatieve STEEKPROEF

Veel scholen hadden al een asbestinventaris in hun bezit, maar die blijkt in veel gevallen onvolledig. “Je hebt geen certificering nodig om zo’n inventaris op te maken, waardoor er onderling grote kwaliteitsverschillen zijn”, zegt **Astrid Verheyen** van de OVAM. In 2017 voerde de OVAM een inventarisstudie uit in driehonderd representatieve scholen. “De resultaten van de steekproef geven een indicatie van de totale hoeveelheid asbest in alle Vlaamse scholen”, vervolgt Astrid Verheyen.

Uit de steekproef blijkt dat de driehonderd onderzochte scholen samen goed zijn voor 5197 ton aan asbestpassief. “Maar schoolgebouwen bevatten proportioneel niet meer asbest dan andere soorten

gebouwen in Vlaanderen, zoals sportcomplexen of particuliere woningen.”

ASBESTVEILIG ONDERWIJS

In 2018 wil de OVAM een nieuw protocol voor alle Vlaamse scholen afsluiten. Dat protocol komt er in navolging van het protocol voor de driehonderd scholen van de steekproef, waarvoor de OVAM al overeenkomsten sloot met het Gemeenschapsonderwijs (GO!) en het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION). “In die overeenkomsten zitten onder meer de krachtlijnen van ons beleidsplan voor 2018 vervat. In het protocol bieden we praktische ondersteuning aan. Die bestaat voornamelijk uit raamcontracten bij asbestverwijderaars en aannemers met een attest ‘eenvoudige handelingen’. Zo moeten zij de aanstelling van asbestverwijderaars zelf niet meer regelen en zijn ze ook zeker van de geleverde kwaliteit. Tot slot bieden we de scholen financiële ondersteuning bij hun asbestafbouw.” De OVAM hoopt dat alle Vlaamse onderwijsinstellingen op termijn gebruik kunnen maken van een vorm van ondersteuning.

Zie ook:

www.ovam.be/asbestafbouwbeleid

SCHOLEN
114 000 TON

HUIZEN EN
APPARTEMENTEN
865 000 TON

LAND- EN
TUINBOUW
518 000 TON

BEDRIJVEN
689 000 TON

OVERHEIDS-
GEBOUWEN
143 000 TON

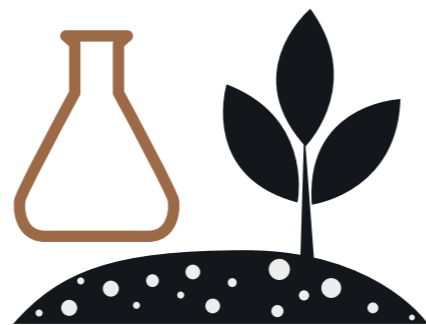

NUTSLEIDINGEN
(ONDERGRONDS)
40 000 KM

TOTAAL 2 329 000 TON ASBEST

INVENTARIS RISICOGRONDEN ZO GOED ALS AFGEROND

De Vlaamse gemeenten brachten alle historische risicoactiviteiten op hun grondgebied in kaart. Dankzij dat titanenwerk heeft de OVAM sinds vorig jaar een volledig zicht op waar precies in Vlaanderen de bodem mogelijk verontreinigd is.

VLAANDEREN
BESTAAT VOOR

11,2%

UIT RISICOGRONDEN

Sinds 2012 gaven de gemeenten via het OVAM-webloket alle informatie door over de zogenoemde risico-activiteiten op hun grondgebied. Het gaat om activiteiten die de bodem mogelijk bedreigd hebben of bedreigen. In 2016 kwam dat proces in een stroomversnelling. Tegen eind 2017 moest elke Gemeentelijke Inventaris immers volledig zijn afgerond. Om die deadline te halen, lieten 187 gemeenten zich bijstaan door een team van experts. Dat hielp hen alle data, waaronder VLAREM-milieuvergunningen en oudere vergunningen, digitaal te verwerken en te versturen.

Nathalie Van Trier van de OVAM: "Voor 297 van de 308 gemeenten is de inventaris ondertussen volledig. En het gros van wat nog ontbrak, volgde begin 2018."

EXACTE GEGEVENS

De OVAM weet vandaag exact hoeveel risicopercelen Vlaanderen telt en kent ook hun precieze locatie. "In 2017 hebben de gemeenten al meer dan 180 000 risicopercelen gemeld", zegt Nathalie Van Trier. "En dat aantal stijgt nog elke dag. We schatten dat Vlaanderen in totaal 85 000 risicogronden telt, elk goed voor gemiddeld 2,5 risicopercelen. Die risicogronden maken in Vlaanderen zo'n 11,2 procent uit van de totale oppervlakte. Voorlopig is 45 procent daarvan al onderzocht."

RISICOGRONDEN (SCHATTING): **85 000**

45 % DAARVAN IS ONDERZOCHT
= 38 522 dossiers met beoordeeld oriënterend bodemonderzoek
TOESTAND OP 01/01/2018 : 47 % = **39 965 DOSSIERS**

VOOR **16 %** DAARVAN IS SANERING NODIG
= 6091 dossiers bodemsaneringsproject nodig
TOESTAND OP 01/01/2018: 16 % = **6237 DOSSIERS**

TEMPO OPDRIJVEN

Nu de kaart met risicogronden bijna volledig is uitgetekend, kunnen de gemeenten en de OVAM vooruitkijken. Zo komt de realisatie van de ambitieuze doelstelling voor 2036 weer wat dichterbij: een Vlaanderen zonder historische bodemverontreiniging waarvoor nog vervolgstappen nodig zijn. "De inventarisering is nu zo goed als rond, dus focussen we op de volgende stap: de bodem van de risicopercelen onderzoeken om te analyseren waar de grond effectief verontreinigd is", vertelt Nathalie Van Trier. "Het tempo van dat onderzoek willen we de komende jaren opdrijven, zodat we zo snel mogelijk met de sanering kunnen

beginnen. Door een wijziging in het Bodemdecreet is er een nieuwe onderzoeksverplichting ingelast voor risicogronden die anders onder de radar zouden blijven. Dat is nodig als we tegen 2036 alle bodemvervuiling weggewerkt willen hebben." Vaak effenen de saneringswerken het pad voor de herontwikkeling van de ongebruikte risicopercelen. In Vlaanderen, waar de beschikbare ruimte schaars blijft, is dat geen overbodige luxe.

Zie ook:

www.ovam.be/risicogronden
www.ovam.be/gewijzigdbodemdecreet

OVAM BOUWT VERDER AAN DUURZAME BEDRIJFSVOERING

Sinds 1994 werkt de OVAM aan haar interne duurzaamheid. In 2017 schakelde ze haar ambities rond maatschappelijk verantwoord ondernemen een versnelling hoger door het VOKA Charter Duurzaam Ondernemen te ondertekenen. Daarnaast zette ze tien concrete duurzaamheidsacties op het getouw.

10

ACTIES ONDERSTEUNEN DUURZAME ONTWIKKELINGS-DOELSTELLINGEN VAN DE VN

De OVAM zet al sinds 1994 in op interne milieuzorg. In 2016 werd dat concept uitgebreid naar 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'. Het VOKA Charter voor Duurzaam Ondernemen biedt de OVAM een actieplan op maat om haar specifieke duurzaamheidsdoelen te behalen. Het charter is gestoeld op de zeventien Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties, die sinds 2015 van kracht zijn.

Concreet zette de OVAM in 2017 in op tien acties die de Ontwikkelingsdoelstellingen ondersteunen. Het ging onder meer om projecten rond energiebesparing,

duurzame mobiliteit (Week van de Mobiliteit), gezondheid en welzijn (collega's aanzetten tot meer beweging), en verantwoord consumeren (restafval verder verminderen). Maar daar bleef het niet bij. Ook duurzame aankopen, biodiversiteit en andere pijlers van maatschappelijk verantwoord ondernemen kwamen in 2017 nadrukkelijk aan bod binnen de OVAM.

Zie ook: www.ovam.be/maatschappelijk-verantwoord-ondernemen-0

Afval

Nieuw afvalcontract
een beter zicht op de hoeveelheid & de soorten afval

Biodiversiteit

- bouw van insectenhotel
- partnership met Natuurpunt

Gezondheid & welzijn

- verschillende teambuildings-evenementen
- verfraaiing trappenhall & fitnesszaal
- campagne om trappengebruik te promoten

Mobiliteit

Week van de Mobiliteit
fietsrepair, lezingen over autodelen & ontbijt voor duurzame pendelaars

Energie besparen

- een deel van de lampen vervangen door leds
- lampen in trappenhallen voorzien van bewegingssensor
- een beter meetsysteem voor het elektriciteitsverbruik van de OVAM
- het personeel stimuleren om thuis energie te besparen via www.energieID.be
- gratis elektriciteitsmeters aangeboden aan personeel

Circulaire aankopen

- inschrijving Green Deal Circulair Aankopen
- hergebruik & recyclage van kantoormeubilair bij de gedeeltelijke herinrichting van het interieur: daarmee werd de uitstoot van 1519,9 kg CO₂ uitgespaard
- duurzaamheidscheck geïntegreerd in tool voor overheidsopdrachten

Duurzaamheidsacties

Evenementen
Duurzame Week, Dikke truiendag, Week van de Mobiliteit, De Langste Veggietafel ...

Goede doelen
Het personeel verzamelde zo'n 3400 euro ten voordele van verschillende ngo's, onder andere door een goededoelenmarkt te organiseren & door de mogelijkheid om het eindejaarscadeau te weigeren

Communicatie & netwerken

- MVO in de kijker op intranet, internet & in de nieuwsbrief
- andere kantoorhuurders (VMM, VSV en Vlaco) betrokken bij MVO

COLOFON

**HOOFDREDACTEUR EN
VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:**
Sofie De Keyser

REDACTIERAAD:
Anne Vandeputte, Jan Verheyen,
Willy Sarlee, Caroline Van Gool,
Chloé Van Hecke, Ilse Pepermans,
Raf Engels, Sam Deckmyn en
Karolien Van Geldre

**CONCEPT, COPYWRITING EN
VORMGEVING:**
Pantarein Publishing

FOTOGRAFIE:
OVAM, shutterstock,
ID/ photo agency, iStock

WETTELIJK DEPOTNUMMER:
D/2018/5024/10

OVAM
Stationsstraat 110
2800 Mechelen
www.ovam.be